

Оригінальний і сміливий фільм – рідкість

Лариса Брюховецька

«Гірська жінка: на війні»

Сценаристи Бенедикт Ерлінґссон, Олавюр Еґіль Еґільсон

Оператор Бьйорґюльфссон Берґстейнн

Музика Давид Сор Йонссон

В ролях: Халладора Гейхадсаддоттір, Олена Лавренюк, ісландські музиканти Давид Тор Йонссон, Маґнус Триґвассон Еліасен і Омар Гудйонссон та учасниці українського жіночого гурту Ірина Данилейко, Галина Гончаренко, Сусанна Карпенко

Продюсери Маріанн Слот і Карін Лебланк, Бенедикт Ерлінґссон у ко-продукції з Сергієм Лавренюком
Ісландія, Франція, Україна, 2018.

Ірина Данилейко, Галина Гончаренко, Сусанна Карпенко у фільмі «Гірська жінка: на війні».

Халладора Гейхадсаддоттір у фільмі.

Сьогодні світове кіно зосереджене на нюансах людського життя. І це добре, тільки, на жаль, значною мірою людиноцентризм затінив собою довколишній світ і його долю. На екрані традиційно – людина неблагополучна (не йдеться про штучно «чорні» стрічки). З цього приводу виникає два засадничі запитання: що заважає благополучності персонажів фільму і що рухає кінематографістами в їхній упертій послідовності вести глядача до безнадії? На перше запитання відповідь – у стані речей в реальній дійсності, переповненій конфліктами, агресією, насильством, цинічними диктаторами, які телебачення й інтернет не втомлюються постачати в кожную домівку. І дуже рідко таку неблагополучність у соціумі пов'язують з хворим довкіллям, причиною якого є економічна діяльність людства. На друге – відповіддю може бути одне-єдине слово: інерція. Нині кіно не може виборсатись з конвеєра, де продукція виготовляється за наперед заданими лекалами, де всі один одного наслідують. Тому поява фільму оригінального, не

схожого на інші стає несподіванкою і святом.

Таким сміливим та оригінальним є фільм «Гірська жінка: на війні». У ньому важливість змісту (про захист навколишнього середовища) гармонійно поєднується з формою. Втілено важливе послання через історію жінки Халли. Жанрова структура тут досить складна – в ній поєднуються родинна драма, соціальна драма, детектив (погоня і переслідування) і лірична історія про материнство. До того ж у реалістично зображену дію органічно вплітається умовність (мається на увазі музичний компонент, коли музика не просто звучить, а виконується в кадрі й музиканти, а з певного моменту й тріо з України, також стають дійовими особами, задіяними у сюжет).

Надзвичайно важливим компонентом стрічки є сама Ісландія – її природа, краєвиди: гори, річки, рівнинна місцевість покрита мохом. Цей мох в якісь моменти підноситься до символу, адже відомо, що він наявний тільки в екологічно чистих місцях. І саме за свою екологічно бла-

гополучну країну й бореться Халла, керівниця самодіяльного хору, аби не допустити поширення індустрії (в цьому випадку – проти алюмінієвого заводу, спорудженого на кошті китайських інвесторів). Чому вона не може боротись легально, вдаватися до протестів? Тому що влада країни, а також переважна більшість населення підтримує індустрію, яка дає робочі місця, забезпечує добробут населенню невеликої країни.

Характерно, що фільм у декого викликає спротив – хтось із глядачів так само, як і уряд, не сприймає такого «не зовсім цивілізованого» методу боротьби. Мовляв, фільм хитрий: автори зробили все, аби ми співчували Халлі, а вона ж насправді екстремістка. Екстремізм же, як відомо, можна виправдати чим завгодно, й підтримка його призведе до небезпечних наслідків.

Справді, у фільмі постала вічна проблема мети і засобів її досягнення. Приятель Халли, який співає в хорі й донедавна був її таємним резидентом в уряді, малодушно вмовляє її припинити пошкодження ліній електропередач як справу безнадійну й небезпечну для неї, адже на переслідування «гірської жінки» вже кинуто багато засобів – уряду Ісландії в цьому допомагають військові США та Ізраїлю. Але жінка, на відміну від свого однодумця, не здається і перед поїздкою в далеку Україну, таки здійснює заплановану акцію – підпилює вишку високовольтної електропередачі, аби знеструмити завод.

Справді, половина фільму – це, так би мовити, бойові дії та переслідування сміливиці. Їй на допомогу приходять рідна земля – від вертольотів, які згори промацують кожен метр землі, вона ховається під виступи скель, надягає овечу шкуру, занурюється в холодну воду річки. Допомагає і випадок: самотнього мандрівника переслідувачі двічі хапають, логічно міркуючи, що пошкодження ліній – це його рук справа. Та найбільша допомога – від «кузена» фермера, котрий рятує жінку, маскуючи її у своєму транспорті як не торфом, то своїми вівцями. Він же допомагає Халлі та її сестрі-близнючці обмінятися одягом у в'язниці, аби таки арештована Халла змогла вийти на свободу й поїхала за дитиною Нікою.

В Халлі приваблює не тільки її спортивний вишкіл, логічне мислення, вміння переховуватись, чітко викладати свою мотивацію (вона розмножила і розкидала в місті листівки, щоб пояснити мешканцям, чому взялася псувати високовольтні лінії), приваблює жіночність, про що свідчать її спів з хором, її мрія про материнство, вболівання за дівчинку-сироту, яку вона має в дочерити. (Років чотири тому вона подала заяву на усиновлення дитини. Позитивна відповідь прийшла саме в розпал її боротьби з системою, яка віддає на відкуп транснаціональним монополіям країну, мотивуючи це благополуччям своїх громадян). Їй доводиться вести подвійне життя з перевдяганням-маскуванням, доводиться ризикувати. Та все це – не задля власних егоїстичних інтересів, а заради рідної країни та її нащадків. В цьому сенсі – це ідеальна героїня. Вона діє сама, фактично без підтримки, якщо не рахувати несподіваного однодумця в особі фермера. Вона дуже

Халла з прийомною дитиною Нікою.

добре розуміє природні скарби своєї Ісландії, яку обвівають північні вітри. Чисте повітря, неушкоджена важкою індустрією земля. Вівці – як сировина для харчової та легкої промисловості давали можливість століттями спокійно жити населенню цієї острівної країни. Але світ глобалізувався, і вже не знайти куточка на планеті, де б не з'явилися її сліди і де можна встояти проти всюдисущих корпорацій. І треба мати велику переконаність і бути відчайдушним, щоб кинути їм виклик. Халла викликає симпатію і позитивне ставлення своїм розумом, розсудливістю, передбачливістю, чіткими й цілеспрямованими діями. А також бажанням реалізувати материнські почуття. Вона не приймає запевнянь у турботі про добробут, вважаючи, що захист землі від індустрії важливіший, аніж тимчасова економічна вигода, вважаючи, що природу як унікальну цінність необхідно зберегти.

Своєрідністю художньої форми стрічки є зіткнення реальності з умовністю. І це виправдано. Компонуючи живих музикантів у тканину фільму, режисер убиває двох зайців: дає змогу насолоджуватись так би мовити живим виконанням, і разом з тим використовує його драматургічно: музичне тріо не просто – свідки подій, вони реагують на них характером музики. Учасниці українського жіночого гурту Ірина Данилейко, Галина Гончаренко, Сусанна Карпенко в національних строях – істинна насолода для слуху – уособлюють Україну і з'являються як посланці, як голос маленької сироти Ніки, чії батьки загинули на Донбасі, вимовляють співом її становище: «Рятуй, рятуй, моя мамочко, якщо зможеш...». І одне, і друге тріо – невід'ємна частина фільму, такий собі хор із давньогрецького театру, що коментує події.

Акторка Халладора Гейхадсаддоттір – дивовижна. Мало того, що вона зіграла дві ролі (Халли та її сестри-близнючки), вона вражає своїм спортивним вишколом (біг, стрільба з лука, плавання) і витривалістю, викликає повагу, бо далеко не кожна людина в 50 років таке зможе. Вона артистична, легко перевтілюється. Слід віддати належне й фермеру, образ цей – органічний: сіль землі. Він, як і Халла, самотній, і трудиться, не покладаючи рук.

За сценарієм, режисурою, акторськими роботами фільм є видатним твором сучасного кіно.